

Lastige *Nomada* -mannen

Jan Smit

Op 9 april 2000 ving ik een drietal *Nomada*-mannetjes in het natuurontwikkelingsgebied Meinerswijk in Arnhem. Bij determinatie, met behulp van de tabel van Scheuchl (1995), stuitte ik op een probleem: ik kwam er niet uit. Ik liep vast ergens bij nr. 83 van de tabel, na ook al eerder een min of meer twijfelachtige keuze gemaakt te hebben bij nr. 72. Toen ik van nr. 83 echter doorging naar nr. 85, waarbij niet alle kenmerken klopten, kwam ik uiteindelijk uit bij nr. 87: *Nomada panzeri*. Van deze soort had ik wel mannetjes, maar die leken niet op de mannetjes waarmee ik de determinatieproblemen had.

Ik had echter het vermoeden dat het best eens mannetjes van *Nomada zonata* zouden kunnen zijn, omdat ik ze gevangen had op een schaars begroeide, zandige plek, waar ik diezelfde dag ook vrouwtjes van deze soort verzameld had. Bovendien deden ze mij qua habitus aan deze vrouwtjes denken. In mijn collectie bevonden zich echter geen mannetjes van deze soort, zodat ik ze daarmee niet kon vergelijken.

Bij lezing van de beschrijving van de mannen van *Nomada zonata* in de tabel van Scheuchl (nr. 68) bleek, dat de mannetjes van de voorjaarsgeneratie meestal geen gele vlekken hebben op het pronotum, de zijkant van het borststuk en op het schildje. Dit laatste is echter een belangrijk kenmerk in de tabel, want bij nummer 62 staat:

“Thorax mit gelber oder weisslicher Zeichnung, insbesondere Scutellum fast stets mit einem oder zwei gelben Flecken. → 63.”

- “Thorax mit roter Zeichnung oder ganz schwarz. → 69.”

Ik heb toen de keuze 63 in de tabel gevolgd en kwam vervolgens uit op *Nomada zonata*. Waarmee mijn vermoeden bevestigd was. Echter, klopte dit alles wel? Omdat ik het zeker wilde weten, heb ik het materiaal opgestuurd naar Maximiliaan Schwarz, de deskundige in Europa op het gebied van onder andere *Nomada*. Hij heeft de mannetjes voor mij gecontroleerd en het bleek inderdaad te gaan om mannetjes van *Nomada zonata*.

In 1995 is de wesp bij *Nomada zonata* voor het eerst in ons land gevangen (Smit, 1996). In de jaren daarna is de soort op verschillende plaatsen in zuid-oost Nederland opgedoken (Anonymus, 1997, 1998, 1999, 2000). In de “Voorlopige atlas van de Nederlandse bijen” (Peeters et al., 1999) wordt ten onrechte vermeld, dat er tot dan geen mannetjes in ons land gevangen waren. Naast de melding uit 1997 (Anonymus, 1998) over vangsten van mannetjes zijn nu dus ook *zonata*-mannen bekend uit ons Meinerswijk.

Mijn hartelijke dank gaat uit naar Maximiliaan Schwarz (Oostenrijk), die de mannetjes voor mij gecontroleerd heeft.

Literatuur

- Anonymus, 1997. Leuke vangsten in 1996. - Bzzz 5: 8-11.
- Anonymus, 1998. Leuke vangsten in 1997. - Bzzz 7: 6-8.
- Anonymus, 1999. Leuke vangsten in 1998. - Bzzz 9: 9-11.
- Anonymus, 2000. Leuke vangsten in 1999. - Bzzz 11: 8-10.
- Peeters, T.M.J., I. Raemakers & J. Smit, 1999. Voorlopige atlas van de Nederlandse bijen. – European Invertebrate Survey - Nederland, 226 pp.
- Scheuchl, E., 1995. Illustrierte Bestimmungstabellen der Wildbienen Deutschlands und Österreichs, Band I: Schlüssel der Gattungen und der Arten der Familie Anthophoridae. – Eigenverlag Velden, 158 pp.
- Smit, J., 1996. Twee soorten van het genus *Nomada* nieuw voor de Nederlandse fauna (Hymenoptera: Apidae, Anthophorinae). - Ent. Ber. Amst. 56 (6): 101-103.